

Jeden karanténou zachráněný život může stát 70 jiných životů

- Redakce CZ24 News | 21. dubna 2020

Mnozí lidé, včetně slovenského premiéra, nadále věří, že tvrdá (současná nebo ještě tvrdší) opatření proti koronaviru mohou zachraňovat lidské životy. Jeden zachráněný život díky karanténě může ale stát sedmdesát životů kvůli poškozené ekonomice.

Jde tak o typický klam rozbitého okna – úmrtí v důsledku korony je vidět snadno, zatímco úmrtí v důsledku zhoršené ekonomiky je prakticky nemožné propojit s koronavirem přímo. Přesto, vypadá to tak, že těchto nepřímých úmrtí může být daleko více. Už při dnešních opatřeních může podle jednoho výpočtu stát jeden život zachráněný díky karanténě až 70 životů ztracených kvůli zhoršené ekonomice.

Ano, uvědomuji si, že jako v jiných ekonomických analýzách, i v tomto případě jde fakticky o věštění z kávového lógru. Jak však uvádím v článku, tento problém nemůže být argumentem proti takovýmto výpočtům. A jak také uvádím v článku, boj proti karanténě omezením ekonomiky je vícenásobným pokrytectvím. A to i proto, že zvětší chudobu, přičemž právě chudoba stojí za dnešní epidemií koronaviru.

SPOJENÉ NÁDOBY EKONOMIKY A ZDRAVOTNICTVÍ

Odhad ztracených životů ve svém článku vypočítal londýnský ekonom Paul Frijters. I kdyby se stávající opatření okamžitě zrušila, už nyní i podle konzervativních odhadů může svět očekávat ekonomické škody ve výši 50 bilionů dolarů. Jak jsem psal ve svém článku „Proč je blackout nejen ekonomická, ale také reálná sebevražda“, ekonomika a zdravotnictví jsou spojené nádoby. **Menší výkon ekonomiky tak automaticky znamená méně zdrojů pro zdravotnictví, což automaticky (při zachování stejných podmínek) znamená méně zdrojů na léčení lidí, čili odvrácení úmrtí.**

Konkrétně britský zdravotnický systém NHS například počítá s tím, že dodatečných 15 000 liber (zhruba 20 000 dolarů) ve zdravotnictví dokáže v průměru „koupit“ jeden rok života. Pokud tedy například léčba za 600 000 dolarů dokáže zachránit člověku život, a daný člověk žije díky tomu o 30 let déle, na každý rok jeho života zdravotnictví v průměru vynaložilo zmíněných 20 000 dolarů. Samozřejmě, jde jen o průměry – v některých případech stojí záchrana života mnohem více peněz a většinou pravděpodobně mnohem méně. Záchrana jednoho celého života, při kterém bychom počítali s dožitím 75 let, by tak stála 1,5 milionu dolarů.

ČÍM MÉNĚ CHUDOBY, TÍM DELŠÍ ŽIVOT

Většina světa však je podstatně chudší než Spojené království – podle autora daného článku v průměru 3násobně. Stejně množství peněz by tak teoreticky dokázalo v chudších zemích zachránit podstatně více životů než v Británii.

Navíc, zdraví a délku dožití populace neovlivňuje jen samotné zdravotnictví, ale i celková ekonomická úroveň. Díky ní mají lidé jednodušší a spolehlivější přístup k jídlu, bydlení, k topení a energiím, jakož i k dalším nezbytným věcem. Lepší výkon ekonomiky také koreluje s nižší kriminalitou. A to jednak díky tomu, že více lidí poctivě pracuje, namísto toho, aby se ze zoufalství uchýlovali ke kriminalitě, tak i díky tomu, že lepší ekonomika přináší i více prostředků na boj proti kriminalitě. Nesmíme také zapomenout na to, že se stoupajícím výkonem ekonomiky se zlepšuje psychické zdraví, což opět šetří životy, od menšího výskytu kardiovaskulárních chorob, po menší výskyt duševních onemocnění a souvisejících sebevražd.

Tyto všechny faktory vedou k tomu, že nejen kvalita života, ale i samotná délka dožití roste. Nejlepší je to možné vidět na příkladech Číny nebo Indie, které autor zmiňuje v článku. Díky vyšší životní úrovni totiž například v Číně za posledních 42 let narostl průměrný věk dožití ze 65 na 75 let, zatímco v Indii jen za posledních 30 let narostla délka dožití až o 15 let. Podobné trendy lze pozorovat v zemích po celém světě. Od nejchudších zemí, kde je možné vidět ještě větší nárůst dožití, až po bohatší země, včetně Slovenska.

V důsledku větší chudoby tak prakticky zaručeně klesne běžný věk dožití, případně nestoupne tak, jak by tomu bylo bez poškozené ekonomiky. To poukazuje na pokrytectví takového boje – jednak ušetří životy, primárně dnešních důchodců, na druhé straně vede k tomu, že se v budoucnu kvůli větší chudobě méně lidí dožije penzijního resp. vysokého věku.

10 MILIONŮ MRTVÝCH KVŮLI KORONAVIRU?

Na základě zmíněných výpočtů autor dospěl k tomu, že již k dnešnímu dni karanténní opatření způsobila a způsobí i při těch nejkonzervativnějších možných odhadech minimálně 10 milionů dodatečných úmrtí. **V přepočtu tak podle něj karanténa na každý zachráněný život v důsledku nenakažených koronavirem zabije až 70 lidí v důsledku souvisejících ekonomických dopadů.**

Ve skutečnosti však tento poměr bude ještě mnohem vyšší. Autor totiž nejen vycházel z konzervativních odhadů, ale svůj článek zveřejnil ještě před měsícem – 18. března. Mezitím se karanténní opatření ještě více přitvrdila a prodloužila, což znamená příslušně více ekonomických škod a v důsledku toho i úmrtí.

KORONAVIRUS VZNIKL PŘÁVĚ KVŮLI CHUDOBĚ

Koronavirus začal v důsledku toho, že v otřesných podmínkách tzv. mokrých trhů v Číně, s katastrofickými hygienickými podmínkami, někdo snědl netopýra, od kterého se koronavirem nakazil. Lidé se často pohoršují nad tím, jak Číňané manipulují s jídlem v nehygienických podmínkách, nebo že jedí zvířata jako jsou netopýři, krysy, myši, hadi a podobně.

Ale Číňané neupřednostňují krysy a netopýry před steaky, protože by se jim to líbilo. Dělají to proto, že nemají jinou možnost. Čína jako celek je v porovnání s minulostí sice bohatá, ale na venkově lidé stále trpí masivní chudobou a je pro ně v mnoha případech prakticky nemožné, aby si dokázali zajistit dostatek kvalitní a bezpečné stravy. Kdyby komunistický režim v Číně nebrzdil desetiletí ekonomický pokrok, dnes by se ani běžní čínští venkované nemuseli uchýlovat ke konzumaci jídel, která jsou pro běžného Evropana nestravitelná.

Obrovská ekonomická krize, kterou zažijí prakticky všechny země v důsledku celosvětových karanténních opatření, však odstraňování chudoby zpomalí. Chudí v Číně, ale také v jiných zemích, si tak na dostatek bezpečného jídla budou muset počkat o to déle. **Je to tak do jisté míry pokrytecké – boj proti koronaviru, který vznikl v důsledku chudoby, přinese ještě větší chudobu, což znamená ještě větší rizika epidemií v budoucnosti.** A vyšší životní úroveň vede k vyšší hygieně nejen díky dostupnosti bezpečných potravin, ale také díky lepší dostupnosti kanalizace nebo pitné vody.

VĚŠTĚNÍ Z KÁVOVÝCH USAZENIN

Mnozí podobné analýzy kritizují jako šarlatánství, podobné astrologii nebo věštění z kávových sedlin. S touto kritikou do velké míry souhlasím. Nevidím však důvod, proč by to mělo být bráno jako

argument proti používání takových ekonomických analýz. Vůči těmto hypotetickým, „šarlatánským“ ekonomickým alternativám totiž neexistuje kvalitní a přesný odhad, co se bude dít v případě pokračování karantény. Naopak, tyto analýzy nejsou postavené na vodě o nic méně, a tedy stejně jde o „věštění z kávových sedlin“.

Po příklady nemusíme chodit daleko. **Slovenský státní Institut zdravotní politiky například před třemi týdny zveřejnil odhad vývoje počtu nakažených, přičemž i v neoptimističtější scénáři jich mělo být ke 3. dubnu 5757.** Ve skutečnosti však v té době na Slovensku bylo 471 nakažených, čili 12× méně. Věštění z kávových usazenin jako vyšité.

Ano, je pravdou, že koronavirus je relativně novou záležitostí, že celkem ještě nechápeme jeho, zejména dlouhodobé, dopady a že pro jeho lepší pochopení je zapotřebí více času, více zkoumání a více zkušeností. Ale problém je v tom, že člověk nikdy nemá dokonalé informace — a přesto musí neustále jednat. Nekonečné čekání na více informací mi připadá podobně absurdní, jako kdyby během války velitel viděl, že nepřátelská armáda už je 2 kilometry od jeho pozice, ale on stále nedá pokyny vojákům, protože přece ještě nemá všechny informace.

ZPOMALME VŠECHNY CESTY KVŮLI RIZIKOVÝM ÚSEKŮM

V žádném případě nezpochybňuji, že koronavirus je velkým problémem a byl by jím bez ohledu na to, jak by k němu státy přistupovaly. Ale boj proti němu do velké míry považuji za kontraproduktivní, kvůli důvodům, které jsem uvedl výše, jakož i ve svých předešlých článcích.

Připomíná mi totiž situaci, kdy by se na nějakém dálničním úseku pravidelně vyskytovalo vysoké množství nehod, ale místo toho, aby se významně snížila rychlost na tomto úseku, případně ho uzavřeli a přestavěli, tak plošně sníží rychlost na všech Slovenských silnicích — i na takových, kde se už léta neudála žádná nehoda.

Problémem totiž dnes nejsou otevřená zahrádkářství a problémem by ani nebyly opatrně otevírané jiné typy podniků (běžné silnice). Problémem je to, že některá nejrizikovější místa nákazy (problémové dálniční úseky) stát neošetřuje dostatečně (vracející se ze zahraničí byli v romských osadách bez karantény) a jiné způsobil sám svým těžkopádným přístupem (zavírání zdravých a nakažených do společné státní karantény).

Podobně přeplněné nemocnice, které nestíhají léčit nemocné na koronavirus, nejsou standardem po světě a rozhodně ne ani na Slovensku. Problémem je relativně malý podíl nemocnic, které se nezvládají starat o nemocné, zatímco ve většině nemocnic je v dnešní době menší nápor pacientů než obvykle, v důsledku odkládání různých „neurgentních“ případů. Lidé díky uvolnění těchto kapacit budou méně umírat na koronavirus, ale více na jiné, jinak léčitelná onemocnění. Takových případů ze životaje totiž možné v praxi nalézt množství:

I já se bojím koronaviru. Ale bojím se i toho, že mé nemocné dítě má zrušené odborné kontroly a lékaři místo toho všechno řeší antibiotiky na dálku po telefonu. Mám dceru nemocnou asi tři týdny, vybrala tři balení antibiotik a neviděl ji za ten čas ani jeden lékař kromě dneška. A i to jsem trnula, jestli se dnes k lékařce vůbec dostaneme. Pokud by se mě v těchto dnech někdo zeptal, jak se cítím, tak řeknu, že jsem neskutečně unavená, frustrovaná a naštvaná.

OPATŘENÍ BEZ DŮVĚRY NEFUNGUJÍ

Netřeba také zapomínat na to, že karanténní opatření mají jen takovou účinnost, jakou mají legitimitu. Pokud běžní lidé v tvrdých karanténních opatřeních přestanou vidět smysl, tak budou v jejich dodržování polevovat. Pokud to dělá jen nepatrná část populace, tak tomu stát může

zabránit. Pokud by však karanténní opatření ve velkém porušovaly i jen jednotky procent obyvatel, není reálné, aby jim v tom stát zabránil. Číslo nepustí — není na to dostatek policistů, vojáků a ani věznic. Obzvláště vzhledem k tomu, že financování i těchto složek státu bude tím náročnější, čím déle budou příjmy státu nižší v důsledku nižšího výběru daní během karantény a po ní.

Na závěr ještě uvedu citát Petra Singera:

Cosí podobného je příznačné pro naše myšlení vzhledem ke koronaviru. Soustředíme se na jeden typ utrpení, se kterým jsme se seznámili, a ignorujeme ta ostatní. Jakoby nás pohled na lidi umírající na postelích ve stanech rozložených na parkovištích nemocnic zaslepil před většími škodami, kterých se můžeme dopustit při odvracení těchto úmrtí.

Přístup mnoha bojovníků proti obětem koronaviru by se tak dal shrnout do absurdního hesla: „Obětem koronaviru zabráníme, bez ohledu na to, kolik lidí bude muset kvůli tomu zemřít!“

- *Filip Vačko na slovenském MenejŠtátu.sk*